

Prövningstillstånd i Arbetsdomstolen m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens förslag i proposition 2007/08:72 *Utvidgat system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen, m.m.* Regeringen föreslår ändringar i bl.a. lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister och lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt. Förslaget innebär bl.a. att tingsrättens alla beslut och domar som överklagas till Arbetsdomstolen omfattas av systemet med prövningstillstånd. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2008.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om ett utvidgat system med prövningstillstånd dock att utskottet föreslår vissa justeringar i en bestämmelse om domstolens sammansättning för att förtydliga dess innebörd.

Utskottet tillstyrker vidare regeringens förslag att ordförandena i Arbetsdomstolen framöver ska anställas som ordinarie domare i domstolen i stället för att som i dag förordnas tre år i taget. Ändringen i lagen om rättegången i arbetstvister, i denna del, föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

I de motioner som väckts med anledning av propositionen yrkar Socialdemokraterna avslag på propositionen medan Vänsterpartiet föreslår ändringar av regeringens förslag om sammansättning i Arbetsdomstolen när frågan om prövningstillstånd avgörs.

Utskottet godtar lagförslagen med de justeringar som angetts ovan och föreslår att motionerna avslås.

Partiföreträdarna för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i utskottet följer upp sina motioner med reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Regeringens proposition Utvidgat system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen, m.m.	5
Reservationer	12
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (s)	12
2. Arbetsdomstolens sammansättning vid tillståndsprövning, punkt 2 (v)	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Propositionen	14
Följdmotionerna	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	15
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	20
<i>Bilaga 4</i>	
Reservantens lagförslag	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motion

2007/08:A10 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s).

Reservation 1 (s)

2. Arbetsdomstolens sammansättning vid tillståndsprövning

Riksdagen antar 3 kap. 6 § regeringens förslag enligt bilaga 2 till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister med den ändringen att bestämmelsen får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2007/08:72 punkt 2 i denna del och avslår motion

2007/08:A11 av Josefin Brink och Torbjörn Björlund (båda v).

Reservation 2 (v)

3. Antagande av lagförslag i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag enligt bilaga 2 till

1. lag om ändring i lagen (2005:696) om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,

2. lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister, i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkten 2,

3. lag om ändring i lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:72 punkterna 1, 2 i denna del och 3.

Stockholm den 6 maj 2008

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Hillevi Engström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hillevi Engström (m), Sven-Erik Österberg (s), Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s), Elisabeth Svantesson (m), Lars Lilja (s), Eva Flyborg (fp), Maria Stenberg (s), Jan Ericson (m), Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp), Patrik Björck (s) och Lennart Levi (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens proposition 2007/08:72 och två motioner som väckts med anledning av propositionen.

Prövningstillstånd i Arbetsdomstolen

Riksdagen beslutade år 2005 om ändringar i rättegångsbalken med innebörd att prövningstillstånd krävs för att hovrätten ska pröva tingsrättens beslut och domar i flertalet slags tvistemål utom familjemål; dessutom infördes en ytterligare grund för när prövningstillstånd kan meddelas (prop. 2004/05:131, bet. 2004/05:JuU29, rskr. 2004/05:307). Lagändringarna träder i kraft den 1 november 2008 (SFS 2007:636). Några motsvarande ändringar har inte beslutats avseende överklagande av tingsrättens beslut och domar till Arbetsdomstolen (AD). I stället infördes det ett tillägg till lagen om rättegången i arbetstvister som innebar att de nuvarande reglerna skulle fortsätta att gälla i AD även efter den 1 november 2008. Att domar och beslut som överklagas till AD undantogs från de nya reglerna om prövningstillstånd motiverades med att de överväganden som ligger till grund för förslaget om en utvidgning av systemet med prövningstillstånd i ledet mellan tingsrätt och hovrätt inte utan vidare kunde föras över på arbetstvisterna och förhållandena i AD. Inom Regeringskansliet har det utarbetats en promemoria *Utvidgat system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen* (Ds 2007:17). Promemorian har remissbehandlats.

Ordinarie domare i Arbetsdomstolen

Regeringen beslutade 2002 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med det huvudsakliga uppdraget att överväga en sammanhållen diskrimineringslagstiftning (dir. 2002:11). Utredningen fick därefter tilläggsdirektiv (dir. 2003:69 och 2005:8). Kommittén, som tog sig namnet Diskrimineringskommittén, överlämnade våren 2006 sitt slutbetänkande *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* (SOU 2006:22). Betänkandet innehöll bl.a. förslag om att ordförandena i AD ska anställas som ordinarie domare i stället för att bli tidsbegränsat förordnade. Betänkandet har remissbehandlats.

Övrigt

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande över lagförslagen.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. Motionerna har väckts under riksmötet 2007/08 och anges i det följande utan årtal.

Utskottets överväganden

Regeringens proposition Utvidgat system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet godtar regeringens förslag att systemet med prövningstillstånd utvidgas till att omfatta tingsrättens alla beslut och domar som överklagas till Arbetsdomstolen, dock att utskottet föreslår vissa justeringar i bestämmelsen om domstolens sammansättning för att förtydliga dess innebörd, och att ordförande vid Arbetsdomstolen ska anställas som ordinarie domare i domstolen. Utskottet avstyrker de två följdmotionerna.

Jämför reservationerna 1 (s) och 2 (v).

Bakgrund

Prövningstillstånd i Arbetsdomstolen

Lagen om rättegången i arbetstvister (1974:371, arbetstvistlagen, LRA) innehåller regler om rättegången i arbetstvister vid såväl AD som tingsrätterna. Vissa arbetstvister ska prövas av AD som första och enda instans, medan andra ska instämmas till tingsrätt. Tingsrättens domar kan sedan överklagas till AD för slutligt avgörande.

Arbetstvistlagen innehåller inte någon fullständig reglering av rättegången i arbetstvister. Reglerna kompletteras av annan lagstiftning, främst rättegångsbalken (RB) som innehåller föreskrifter om rättegången vid de allmänna domstolarna.

I fråga om överklagande av en tingsrätts dom eller beslut hänvisar arbetstvistlagen till RB (4 kap. 12 § LRA). Sedan mitten av 1970-talet har prövningstillstånd krävts i såväl hovrätt som AD i s.k. småmål och sedan tidigare delen av 1990-talet även i vissa andra mål där tvisten gäller mindre ekonomiska värden.

Någon uttrycklig regel för domstolens sammansättning vid bedömning av prövningstillstånd i AD finns inte i dag utan detta följer av de allmänna reglerna om sammansättningen i 3 kap. 6 § LRA.

År 2005 beslutade riksdagen om ändringar i RB som innebar att prövningstillstånd skulle krävas i flertalet slag av tvistemål (prop. 2004/05:131, bet. 2004/05:JuU29, rskr. 2004/05:307). Lagen skulle inte träda i kraft förrän den dag regeringen bestämde. Ett regeringsbeslut i juni 2007 innebär att lagändringarna ska träda i kraft den 1 november 2008 (SFS 2007:636).

Någon motsvarande ändring av reglerna om prövningstillstånd beslutades inte för arbetstvisterna. I den delen ansåg regeringen att det behövdes särskilda överväganden som inte lämpade sig för ett lagstiftningsärende som var inriktat på processen i allmän domstol. Detta reglerades genom ett tillägg till 4 kap. 12 § LRA med innebörden att kravet på prövningstillstånd endast avser de förutnämnda målen om mindre ekonomiska värden (SFS 2005:696, nedan benämnt PT-regleringen för AD). Även här innebar riksdagsbeslutet att ikraftträdande skulle ske den dag regeringen bestämmer – så länge som de nya reglerna för de allmänna domstolarna inte trätt i kraft saknas anledning att ha särreglering för arbetstvisterna. Regeringsbeslutet 2007 innebär att även PT-regleringen för AD ska träda i kraft den 1 november 2008.

I dag gäller i princip samma regler för prövningstillstånd i de allmänna domstolarna och i AD. Utan ytterligare lagstiftningsåtgärder skulle rättslaget från den 1 november 2008 vara att utvidgade krav på prövningstillstånd skulle gälla i hovrätterna, medan PT-regleringen för AD skulle gälla för arbetstvisterna.

Den nu framlagda propositionen 2007/08:72 innebär i fråga om prövningstillstånd att de regler som gäller för hovrätterna också ska gälla för AD. Den särskilda PT-regleringen för AD, som skulle ha trätt i kraft den 1 november 2008, ska därför utgå.

I proposition 2007/08:139, som bereds i justitieutskottet, föreslås att systemet med prövningstillstånd utvidgas till att också omfatta tingsrättens avgöranden i familjemål.

Ordinarie domare i Arbetsdomstolen

Enligt 11 kap. 1 § regeringsformen ska det vid domstol finnas ordinarie domare. Ordinarie domare anställs med fullmakt enligt 3 § lagen (1994:261) om fullmaktsanställning. En sådan anställning medför bl.a. ett särskilt starkt skydd mot skiljande från anställningen och ger därför domaren en oberoende ställning i förhållande till t.ex. regeringen. Från bestämmelsen i regeringsformen om ordinarie domare kan det medges undantag i fråga om domstolar som inrättats särskilt för handläggning av en viss bestämd grupp eller vissa bestämda grupper av mål. Ett sådant undantag har gjorts för AD. Vid AD finns fyra ordinarie ordförande anställda, varav en också har till uppgift att vara administrativ chef. Enligt arbetstvistlagen förordnas ordförande i AD av regeringen för tre år i taget. Den ordningen har motiverats med vikten av att arbetsmarknadens parter känner förtroende för domstolen och ordförandena.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Prövningstillstånd i Arbetsdomstolen

I korthet innebär propositionen följande. Systemet med *prövningstillstånd* utvidgas till att gälla alla tingsrätts beslut och domar som överklagas till AD. Förslaget innebär vidare att det inte heller i framtiden ska krävas prövningstillstånd när det gäller överklagande av myndighets beslut enligt lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Regeringen menar i propositionen att de skäl som anförts för den allmänna utvidgningen av systemet med prövningstillstånd i hovrätten gör sig gällande även i förhållande till AD. Det gäller bl.a. att domstolen i större utsträckning kan fokusera på de överklagade mål som behöver prövas inom ramen för en fullständig rättegångsprocess därför att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen eller därför att tingsrätts bedömning i målet framstår som tveksam. Ett annat skäl är att domstolens roll som prejudikatinstans skulle stärkas och förtydligas. Regeringen beskriver i propositionen att systemet med prövningstillstånd allmänt innebär att domstolen gör en noggrann analys av tingsrätts beslut eller dom för att därefter ta ställning till om någon av grunderna för prövningstillstånd föreligger. Mot bakgrund av att omkring 80 % av de beslut och domar som överklagas till AD fastställs av domstolen antar regeringen att en ganska stor andel av framtida överklagade tingsrättsavgöranden kan komma att avgöras i AD genom att prövningstillstånd inte beviljas.

I samband med 2005 års beslut om ändring av rättegångsbalken utökades antalet grunder för när prövningstillstånd får meddelas från tre till fyra. Den nya grunden avser s.k. granskningsfall. Samtidigt ändrades förtusättningen för prövningstillstånd i s.k. ändringsfall. Prövningstillstånd ska fr.o.m. den 1 november 2008 meddelas om det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till (ändringsfall), om det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till (granskningsfall), om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt (prejudikatfall), eller om det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet (extraordinära fall).

Regeringens förslag i propositionen innebär att den ändrade grunden och den nya grunden i RB för när prövningstillstånd får meddelas kommer att gälla även för beviljande av prövningstillstånd till AD. I propositionen görs gällande att – även om ett överklagat mål inte alltid i framtiden kommer att tas upp till prövning inom ramen för en fullständig process i AD – en faktisk prövning i två instanser alltid kommer att ske med AD som sista instans.

Regeringen menar att utgångspunkten bör vara att AD ska kunna hantera frågor rörande prövningstillstånd i en *sammansättning* med tre lagfarna domare men att beslut ska fattas av domstolen i en sammansättning där s.k. intresseledamöter deltar i fall där det bedöms lämpligt. Regeringen

konstaterar att AD är en specialdomstol som i hög grad präglas av att det i den dömande verksamheten deltar ledamöter som utsetts på förslag från arbetsmarknadens parter. Detta bör enligt regeringen få visst genomslag även när det gäller bedömningen av om prövningstillstånd ska beviljas eller inte och bör bilda utgångspunkt för AD när den tar ställning i frågan om i vilken sammansättning tillståndsfrågan bör avgöras. Regeringen exemplifierar med att intresseledamöter normalt bör delta i tillståndsbedömningen när det överklagade målet rör tolkningen av kollektivavtal eller där bedömningen rör någon annan fråga i vilken intresseledamöterna typiskt sett kan antas ha intresse av att delta i beslutet. Regeringens uppfattning är att dessa frågor inte behöver regleras särskilt i arbetstvistlagen. AD får från fall till fall formlöst inom ramen för den normala målhanteringen avgöra om tillståndsprövningen bör ske i en juristsammansättning eller om intresseledamöter ska delta i beslutet. Ytterst kan de ledamöter i en juristsammansättning som deltar i tillståndsbedömningen få till stånd en prövning av tillståndsfrågan av AD i dess fulla sammansättning.

Regeringen gör bedömningen att samma omröstningsregler ska gälla som för hovrätten när en tillståndsfråga ska avgöras. Det innebär, när frågan prövas i en sammansättning med tre ledamöter, att prövningstillstånd ska meddelas om två ledamöter röstar för det. Genom de särskilda reglerna i arbetstvistlagen rörande AD:s sammansättning är det dock möjligt för en ledamot som ensam anser att prövningstillstånd ska meddelas att få till stånd en prövning av tillståndsfrågan i en annan sammansättning enligt ovan.

Regeringen föreslår också att det i 4 kap. 13 § LRA införs ett krav på att i överklagandet till AD ange de omständigheter som anförs till stöd för att prövningstillstånd ska beviljas. Motsvarande ordning gäller för överklagande till hovrätten enligt rättegångsbalken.

Ordinarie domare i Arbetsdomstolen

Regeringen föreslår vidare i propositionen att ordförande i AD ska vara ordinarie domare i domstolen. Regeringen menar att det förhållandet att ordförandena i AD har ett väsentligt sämre anställningsskydd än ordinarie domare är ägnat att sätta allmänhetens förtroende för domstolens självständighet och oavhängighet i förhållande till såväl regeringen som arbetsmarknadens parter i fråga. De skäl som ligger bakom den nuvarande ordningen med tidsbegränsade förordnanden, främst att de enskilda ordförandena i domstolen ska åtnjuta arbetsmarknadens parters förtroende, kan enligt regeringens mening inte motivera en avvikande ordning avseende anställningsformen.

Ikraftträdande m.m.

Lagändringarna med bl.a. anknytning till frågor om prövningstillstånd föreslås träda i kraft den 1 november 2008. Även ändringarna i lagen om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt föreslås träda i kraft den dagen. Ändringarna avseende anställningsform för AD:s ordförande föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

Motionerna

Socialdemokraterna yrkar i kommittémotion *A10* avslag på propositionen i dess helhet. Partiet menar att förslaget riskerar att leda till sämre rättssäkerhet i arbetslivet. Förslaget innebär att det är jurister – utan deltagande av de ledamöter som utsetts efter förslag av arbetsmarknadens parter – som ska besluta om prövningstillstånd. Socialdemokraterna menar att det är viktigt att intresseledamöterna alltid ska delta i beslut som rör prövningstillstånd eftersom dessa har värdefull kunskap och erfarenhet.

Vänsterpartiet anser i kommittémotion *A11* att det är av stor betydelse att intresseledamöternas kunskap och perspektiv tas till vara då viktiga prejudikat ska formas på svensk arbetsmarknad. Vänsterpartiet yrkar därför att riksdagen ska besluta att 3 kap. 6 § andra och tredje styckena LRA ska ha en lydelse som innebär att AD är domför med ordförande samt en ledamot från vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidan vid behandling av frågor om prövningstillstånd och som begränsar de lagfarna domarnas möjlighet att avgöra frågan om prövningstillstånd till mål där prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Utskottets ställningstagande

Prövningstillstånd i Arbetsdomstolen

Utskottet noterar en utveckling mot att alltfler tvistemål kräver *prövningstillstånd* för att överinstansen ska pröva tingsrättens dom eller slutliga beslut. Riksdagen har redan fattat beslut när det gäller flertalet slag av tvistemål men inte såvitt avser mål om arbetstvister (prop. 2004/05:131, bet. 2004/05:JuU29, rskr. 2004/05:307). I den här aktuella propositionen föreslår regeringen att ändringar ska genomföras så att alla arbetstvister som väcks i tingsrätten ska kräva prövningstillstånd för att få en fullständig prövning i AD. I dag krävs prövningstillstånd bara i vissa mål som rör mindre ekonomiska värden. I proposition 2007/08:139 *En modernare rättegång – några ytterligare frågor* som bereds i justitieutskottet föreslår regeringen att systemet med prövningstillstånd utvidgas till att omfatta tingsrättens avgöranden också i familjemålen.

När riksdagens justitieutskott behandlade frågan om ett utökat system med prövningstillstånd med anledning av proposition 2004/05:131 anförde utskottet i betänkande 2004/05:JuU29 bl.a. följande:

Hovrättens roll bör i första hand vara att kontrollera att de tingsrättsavgöranden som överklagas är riktiga och att rätta till de eventuella felaktigheter som kan konstateras. Om hovrätterna kan koncentrera verksamheten och resurserna till sådant som direkt motiveras av hovrättens funktion, kan hovrätterna bli effektivare och därmed få bättre förutsättningar att hantera sina uppgifter. En utvidgning av systemet med prövningstillstånd till hovrätt till att omfatta fler mål- och ärendetyper är förenad med en rad fördelar som går i denna riktning. Förutom den redan nämnda koncentrationen av prövningen till första instans och tydliggörandet av hovrättens i första hand kontrollerande funktion åstadkommer man härigenom ett snabbare förfarande och en handläggning utan onödiga resursinsatser.

Arbetsmarknadsutskottet menar att justitieutskottets uttalande har relevans också för arbetstvister i AD. Utskottet anser att förslaget om att utvidga systemet med prövningstillstånd även för mål om arbetstvister bör genomföras.

Den fråga som ägnats mest uppmärksamhet i de två följdmotionerna är vilken *sammansättning* AD ska ha vid tillståndsprövningen. Domstolens sammansättning regleras i 3 kap. 6 § LRA. Några regler som särskilt tar sikte på sammansättningen vid tillståndsprövningen finns inte i dag. Utskottet anser liksom regeringen att bedömningen av om tillståndsprövningen bör ske med deltagande av intresseledamöter eller inte bör kunna ske formlost inom ramen för den normala målhanteringen. Sammansättningen med tre juristdomare lämpar sig enligt utskottets mening väl för behandling av frågor om prövningstillstånd. Den enkla och snabba hantering av målen som är en av de stora vinsterna med kravet på prövningstillstånd genomförs bäst med ledamöter som finns lätt tillgängliga i domstolen. Prövningen kommer sannolikt att i hög grad vara inriktad på renodlade rätts- och bevisfrågor. Juristdomare har särskilda förutsättningar att pröva sådana frågor. Utskottet instämmer i regeringens ställningstaganden i frågan om domstolens sammansättning. Utskottet vill dock särskilt betona det som sägs i propositionen om att intresseledamöterna normalt bör delta i tillståndsbedömningen när det överklagade målet rör tolkning av kollektivavtal eller om bedömningen rör någon annan fråga i vilken de av arbetsmarknadens parter föreslagna ledamöterna typiskt sett kan antas ha intresse av att delta i beslutet. För att tydliggöra innebörden av regeln om domstolens sammansättning föreslår utskottet en jämfört med regeringens förslag något annan utformning av paragrafen. Lydelsen framgår av utskottets förslag till riksdagsbeslut (bilaga 3). Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag som har samband med det utvidgade systemet för prövningstillstånd och i övrigt om överklagande. Utskottet avstyrker mot den ovan angivna bakgrunden motionerna A10 (s) och A11 (v).

Ordinarie domare i Arbetsdomstolen

Utskottet, som noterar att det inte i denna del av ärendet har väckts några motioner med anledning av regeringens förslag, ansluter sig till regeringens uppfattning att ordförande vid AD ska anställas som ordinarie domare

i domstolen. Utskottet godtar också det sätt på vilket detta genomförs i lagen, liksom att de nya reglerna bör träda i kraft den 1 juli 2008. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (s)

av Sven-Erik Österberg (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Ann-Christin Ahlberg (s) och Patrik Björck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2007/08:72. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:A10 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s).

Ställningstagande

Vi yrkar avslag på propositionen.

Vi menar att regeringens förslag i propositionen riskerar att leda till sämre rättssäkerhet i arbetslivet. Förslaget innebär bl.a. att det som utgångspunkt enbart är jurister, och inte ledamöter för vardera arbetstagsidan och arbetsgivarsidan, som ska besluta om prövningstillstånd. Vi anser att intresseledamöterna i Arbetsdomstolen har en viktig roll att fylla. Deras kunskap och erfarenhet är väsentliga även vid bedömningen om prövningstillstånd ska beviljas. Det är viktigt att de alltid deltar i dessa beslut. Om ordningen ändras enligt regeringens förslag går värdefull kunskap till spillo.

Det anförda innebär att regeringens proposition 2007/08:72 bör avslås av riksdagen och motion 2007/08:A10 (s) bör bifallas.

2. Arbetsdomstolens sammansättning vid tillståndsprovning, punkt 2 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 3 kap. 6 § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister med den ändringen att bestämmelsen får den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:A11 av Josefin Brink och Torbjörn Björlund (båda v) och

bifaller delvis proposition 2007/08:72 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Jag anser att intresseledamöterna i Arbetsdomstolen har en viktig roll att fylla. Deras kunskap och perspektiv är väsentliga vid bedömningen om prövningstillstånd ska beviljas och viktiga prejudikat formas på svensk arbetsmarknad. Till exempel är kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter en hörnsten i utformandet av villkor och tolkning av svensk arbetsrätt. Detta perspektiv är viktigt i Arbetsdomstolens roll som prejudikatinstans. Vänsterpartiet föreslår att 3 kap. 6 § i propositionens förslag till lag om ändring av lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister ges den lydelse som framgår av bilaga 4 och som innebär att Arbetsdomstolen är domför med ordförande och en ledamot från vardera arbetsgiversidan och arbetstagsidans vid behandling av frågor om prövningstillstånd. Så kallad jurist-sammansättning ska bara få förekomma om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Det anförda innebär att motion 2007/08:A11 (v) bör bifallas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2007/08:72 Utvidgat system med prövningstillstånd i Arbetsdomstolen, m.m.:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:696) om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Följdmotionerna

2007/08:A10 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s):

Riksdagen avslår proposition 2007/08:72.

2007/08:A11 av Josefín Brink och Torbjörn Björlund (båda v):

Riksdagen beslutar att lagen om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister 3 kap. 6 § andra och tredje styckena ges den lydelse som redovisas i motionen och som innebär att Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt en ledamot från vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidans vid behandling av frågor om prövningstillstånd.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

- 1 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:696) om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att lagen (2005:696) om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister ska utgå.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 och 6 §§ och 4 kap. 4 och 13 §§ lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §²

Arbetsdomstolen består av högst fyra ordförande, högst fyra vice ordförande samt sju andra ledamöter.

Ledamot *skall* vara svensk medborgare och får *ej* vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Innan ledamot tar säte i *arbetsdomstolen*, *skall* han ha avlagt domared.

För annan ledamot än ordförande *skall* finnas högst tre ersättare. *Vad* i denna lag *sägs* om ledamot gäller även ersättare, om *ej* annat särskilt anges.

Ledamöter och ersättare förordnas av regeringen för tre år.

Ledamot *ska* vara svensk medborgare och får *inte* vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Innan ledamot tar säte i *Arbetsdomstolen*, *ska* han *eller hon* ha avlagt domared.

För annan ledamot än ordförande *ska det* finnas högst tre ersättare. *Det som sägs* i denna lag om ledamot gäller även ersättare, om *inte* annat särskilt anges.

Ordförande anställs med fullmakt av regeringen som ordinarie domare i domstolen. Övriga ledamöter och ersättare förordnas av regeringen för tre år.

6 §³

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt högst sex och lägst fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § *skall* högst tre och lägst en delta. Av de ledamöter som avses i 3 § *skall* högst fyra och lägst två delta, lika många för vardera arbetsgivar- sidan och arbetstagersidan.

Arbetsdomstolen är även domför med ordförande samt en ledamot för vardera arbetsgivar- sidan och arbetstagersidan

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt högst sex och lägst fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § *ska* högst tre och lägst en delta. Av de ledamöter som avses i 3 § *ska* högst fyra och lägst två delta, lika många för vardera arbetsgivar- sidan och arbetstagersidan.

Arbetsdomstolen är även domför med ordförande samt en ledamot för vardera arbetsgivar- sidan och arbetstagersidan

¹ Lagen omtryckt 1977:530.

² Senaste lydelse 1992:124.

³ Senaste lydelse 1997:752.

1. vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag,

2. vid avgörande av mål utan huvudförhandling,

3. vid annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare vid handläggning som avses i andra stycket punkterna 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt andra eller tredje stycket att ett mål skall avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i första stycket, gäller ledamotens mening.

1. vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag,

2. vid avgörande av mål utan huvudförhandling,

3. vid *behandling av frågor om prövningstillstånd* eller annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare

1. vid *behandling av frågor om prövningstillstånd*,

2. vid *handläggning som avses i andra stycket 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.*

Vill någon ledamot vid handläggning enligt andra eller tredje stycket att ett mål ska avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i första stycket, gäller ledamotens mening.

4 kap.

4 §⁴

Berättelser som lämnas vid huvudförhandling under förhör i bevissyfte behöver inte *antecknas*.

Berättelser som lämnas vid huvudförhandling under förhör i bevissyfte behöver inte *dokumenteras*.

13 §⁵

Överklagandet *skall* innehålla uppgifter om *det avgörande som överklagas, den ändring i avgörandet som yrkas samt grunderna för överklagandet*. Uppgift *skall* även lämnas om *de bevis som åberopas och vad som skall styrkas med varje bevis*. *Skrifliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet*.

Överklagandet *ska* innehålla uppgifter om

1. *det avgörande som överklagas,*

2. *den ändring i avgörandet som yrkas,*

3. *grunderna för överklagandet,*

4. *de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas,*

5. *de bevis som åberopas, och*

6. *vad som ska styrkas med varje*

⁴ Senaste lydelse 2000:177.

⁵ Senaste lydelse 1994:1043.

bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Vid överklagande av en tingsrätts dom *skall* klaganden i skrivelsen även ange om han vill att det *skall* hållas ett förnyat förhör med ett vittne, en sakkunnig eller en part eller hållas en förnyad syn.

Vid överklagande av en tingsrätts dom *ska* klaganden i skrivelsen även ange om han *eller hon* vill att det *ska* hållas ett förnyat förhör med ett vittne, en sakkunnig eller en part eller hållas en förnyad syn.

Denna lag träder i kraft i fråga om 3 kap. 1 § den 1 juli 2008 och i övrigt den 1 november 2008.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §⁶

Talan mot central förvaltningsmyndighets beslut i den del beslutet rör tillämpningen av denna lag föres genom besvär hos arbetsdomstolen.

Angår beslutet medlem i organisation som avses i 6 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, kan hans talan föras av organisationen. Medlemmen har dock rätt att själv föra talan, om han visar att organisationen undandraget sig att föra hans talan.

I fråga om besvär som föres hos arbetsdomstolen enligt denna lag skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad som i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister föreskrives om rättegången i mål som fullföljts till arbetsdomstolen genom besvär. Besvärsmål enligt denna lag kan dock även företagas till avgörande efter huvudförhandling.

En central förvaltningsmyndighets beslut överklagas till Arbetsdomstolen i den del beslutet rör tillämpningen av denna lag. Prövningstillstånd krävs inte för att Arbetsdomstolen ska pröva beslutet.

Om beslutet angår en medlem i en organisation som avses i 6 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, kan medlemmens talan föras av organisationen. Medlemmen har dock rätt att själv föra talan, om han eller hon visar att organisationen undandrar sig att föra hans eller hennes talan.

I fråga om överklaganden till Arbetsdomstolen enligt denna lag ska i övrigt i tillämpliga delar gälla vad som i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister föreskrivs om rättegången i mål om beslut som har överklagats till Arbetsdomstolen. Mål enligt denna lag kan dock även avgöras efter huvudförhandling.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2008.

⁶ Senaste lydelse 1976:585.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister¹ ska ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

3 kap.

6 §²

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt högst sex och lägst fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § ska högst tre och lägst en delta. Av de ledamöter som avses i 3 § ska högst fyra och lägst två delta, lika många för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidan.

Arbetsdomstolen är även domför med ordförande samt en ledamot för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidan

1. vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag,

2. vid avgörande av mål utan huvudförhandling,

3. vid behandling av frågor om prövningstillstånd *eller annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling.*

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare

1. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

2. vid handläggning som avses i andra stycket 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt andra eller tredje stycket att ett mål ska avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i första stycket, gäller ledamotens mening.

Arbetsdomstolen är även domför med ordförande samt en ledamot för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidan

1. vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag,

2. vid avgörande av mål utan huvudförhandling,

3. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

4. *vid annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling.*

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare

1. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

2. vid handläggning som avses i andra stycket 2 eller 4, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2008.

¹ Lagen omtryckt 1977:530.

² Senaste lydelse 1997:752.

BILAGA 4

Reservantens lagförslag

Reservation 2 (punkt 2)

Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

*Regeringens förslag**Reservantens förslag***3 kap.**

6 §

Arbetsdomstolen är domför med ordförande samt högst sex och lägst fyra andra ledamöter. Av de ledamöter som avses i 2 § ska högst tre och lägst en delta. Av de ledamöter som avses i 3 § ska högst fyra och lägst två delta, lika många för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidan.

Arbetsdomstolen är även domför med ordförande samt en ledamot för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidan

1. vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag,

2. vid avgörande av mål utan huvudförhandling,

3. vid behandling av frågor om prövningstillstånd *eller annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling.*

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare

1. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

2. vid handläggning som avses i andra stycket 2 eller 3, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.

Vill någon ledamot vid handläggning enligt andra eller tredje stycket att ett mål ska avgöras eller en viss fråga prövas av domstolen i den sammansättning som föreskrivs i första stycket, gäller ledamotens mening.

Arbetsdomstolen är även domför med ordförande samt en ledamot för vardera arbetsgivarsidan och arbetstagsidan

1. vid huvudförhandling i mål som saknar betydelse för ledning av rättstillämpningen och även i övrigt är av enklare slag,

2. vid avgörande av mål utan huvudförhandling,

3. vid behandling av frågor om prövningstillstånd,

4. vid annan handläggning som inte sker vid huvudförhandling.

Arbetsdomstolen är vidare domför med tre lagfarna domare vid handläggning som avses i andra stycket 2, 3 eller 4, om prövningen i väsentlig grad avser annat än arbetsrättsliga frågor.